

Kísérés alkalmával az elfogott mögött kell menni és vigyázni, hogy valamit el ne dobjon. Gyakran úgy iparkodik menekülni, hogy az árnyékszékre kéregetkezik. Ilyenkor a kísérőnek vele kell menni, mert az árnyékszékeknek sokszor ablakán, vagy más kijáratán menekülhet és volt rá eset, hogy ott öngyilkos lett.

VI. A gyanusított kikérdezése.

A régi magyar jog is ismerte már azt az elvet, hogy senki magát elárulni, maga ellen bizonyítékot szolgáltatni nem köteles. Ez az elv bennfoglaltatik a mai bünvádi perrendtartásban is. A Bp. 13. §-a szerint az, aki ellen a bünvádi eljárás folyik: peres fél, önálló jogokkal. A Bp. 134. §-ából pedig kiviláglik, hogy a terhelt nem köteles tettét beismerni, de nem köteles még vallani sem. Ebből folyóan a gyanusított kihallgatásának célja nem egyéb, minthogy vele az ellene fennforgó gyanuok közöltessenek és neki alkalom adassék ezekre nyilatkozni s a mentő, valamint enyhítő körülményeket is előadni.

Ha a gyanusított beismerésben van, tüzetesen ki kell őt kérdezni a bűncselekmény körülményeire nézve: ki tud róla, kinek beszélt róla, ki volt tettestársa, hogyan készült el reá, mit tett a büntett gyümölcsével, hasznával, nem volt-e tettének valami következménye, s ha igen, hogyan hártotta el azt, hová rejtette a bűnjeleket? Ezek az adatok támpontjai a továbbkutatásnak s megnehezítik a gyanusított számára a beismerés visszavonását.

Ha a gyanusított nincs beismerésben, iparkodunk kell őt beismerésre bírni. Ennek a törekvésnek egyedüli korlátja az, hogy nem szabad a beismerés elérése végett olyant tenni, ami az erkölcsökbe, a közisztességbe és az állam méltóságába ütközik. Minden ügyész és nyomozóközeg kezébe az állam hatalmának egy része van letéve, ezért még az állam ellenségeivel

szemben is szem előtt kell tartani az állam méltóságát. Kerülni kell tehát — amint azt a Bp. 135. §-a is előírja — az ígéretet, biztatást, ámítást, fenyegetést, erőszakot, kényszert a beismerés elérése végett, mert ez nemtelen dolog és ebből már sok baj származott. Nincs megszégyenítőbb dolog az eljáró közeg intézményére, mint mikor a terhelt nemcsak állítja, hogy a nyomozó bántalmazta, de azt még a tanukul meghívott előljárósági tagok is igazolják. Ebből azután az származik, hogy minden bűnös azzal védekezik, hogy bántalmazás folytán ismert be.

Vannak azonban megengedett és jogos módok, amelyekkel a gyanúsítottat beismerésre bírhatjuk. E mód kétféle : az értelemre való hatás vagy a gyanúsított kedélyére való hatás.

E módokat alább részletesen előadjuk, de előre is kiemelni kívánjuk, hogy ezek alkalmazásának alapfeltétele az, hogy a nyomozás tárgyát képező esetet teljesen és alaposan ismerjük. Ezért célszerű a gyanúsított kihallgatása előtt minden kitudhatót kipuhatolni, a bűnjeleket beszerezni s kész anyaggal lépni a gyanúsított elé. Mert ha a gyanúsított rájön az eljárás valamely hiányára vagy hézagára, a hatósági személy tájékozatlanságára, ezt védekezésül ki is fogja használni és tagadásában való konokságát semmiféle ész és erővel nem fog sikerülni megtörni.

1. A kikérdezés módjai.

a) Az értelemre való hatás.

A terhelt elleni bizonyítékokat összegyűjtjük s elébe tárjuk, ha van bűnjel, azt felmutatjuk, úgy hogy arra a meggyőződésre jusson, hogy elítéltetését el nem kerülheti. Ilyenkor többnyire beismerésben lesz. Sokszor heves belső küzdelem előzi ezt meg: szeme tétovázik, toroka kiszárad, szája rángatódzik, de akkor nem kell engedni, hanem tovább beszélni neki

s értelmesen megmagyarázni, hogy tette úgyis be van bizonyítva a feltárt adatokkal, szóval addig beszéljünk neki, míg tettét be nem ismeri.

Nőkre sokszor a legkézenfekvőbb bizonyítékok sem hatnak; minden érv dacára is megmaradnak a tagadás mellett, legfeljebb sírva fakadnak. Ilyenkor a beismerésre való rábirás csak időfecsérlés.

Cigányoknak sem érdemes magyarázni soha. A cigány akkor is talál kifogást, ha a lopott tárgyat zsebében vagy ruhája alatt is találták meg.

A gyanúsítottal elő kell adatni a tényállást és ha még a legnyilvánvalóbb hazugságokkal áll is elő, minden ellenmondás nélkül hallgassuk meg. Azután egybegyűjtjük és elébe tárjuk az ő előadásának megcáfolására alkalmas adatokat. Ha észreveszi, hogy zsákutcába jutott vagy elszólta magát, olykor beismeri tettét és sokszor abban a hitben, hogy tagadása úgyis hiábavaló, még oly adatokat is beismer, amelyek még nincsenek is felderítve.

A gyanúsítottnak előadjuk a beismerés előnyeit, amelyek a következők: a beismerést a bíróság rendszerint enyhítő körülménynek veszi a büntetés kiszabásánál; másrészt meg kell neki magyarázni, hogy a védelemre szolgáló körülményeket csak akkor adhatja elő, ha tettét beismerte, ha megmondja, hogy mit tett; csak akkor adhatja elő, hogy arra a nyomorvitte, hogy azt részegen követte el, hogy előbb őt ingerelték fel, hogy ő nem tettes, csak segédkezett, hogy önvédelemből vagy végső szükségből járt el.

Tilos dolog azonban a gyanúsítottnak azt mondani, hogy ha tettét beismeri, nem fogják letartóztatni. Ez ámítás, mert sehol sem fordul elő a törvényben, hogy aki tettét be nem ismeri, azt le kell tartóztatni, másrészt pedig, mert a letartóztatás kérdésében csak a bíróság határozhat.

A részeselek közül legalább egyet kell beismerésre birni és a beismerést a többi elé tárni. Ezek a többiek

rendesen azt mondják, hogy a titok kipattant, a tagadás úgy se használ és beismernek. Különösen célszerű, ha azt bírjuk előbb beismerésre, aki szellemileg a többi felett áll, okosabb, értelmesebb, aki a tetteiben vezér volt s a többi az ő befolyása alatt áll.

Az újpesti bankrablók egyike: Piaskowski letartóztattatván, beismerte a rablást. A másikhoz azzal állítottak be a rendőrök, hogy a társa mindent beismert. Erre ez is teljes beismerésben volt.

Páris környékét hosszú időn át egy tolvajbanda állandó rettegésben tartotta. Számos egyént tartóztattak le, de valamennyien makacsul tagadtak, Végre Goron rendőrfőnöknek sikerült a banda vezérére beismérésre bírni. Ekkor szembesítették vele a többi. Ő megmondta nekik, hogy beismert mindent, ismerjék be ők is. Erre valamennyi beismert. Jegyezzük meg ezzel szemben, hogy a nyomozó közegnek tilos az eltérő vallomások szembemondása végett szembesíteni.

A szokásszerű büntetéseket sokszor azzal lehet beismérésre bírni, hogy nemcsak az adott esetre szorítkozunk, amely miatt a nyomozás folyik, hanem multjuk és viselt dolgaik után is tudakozódunk. Ekkor sietni fognak minden beismerni, hogy a kihallgatásnak minél előbb vége legyen, mert vagy attól félnek, hogy egyéb büntetteik kiderülnek vagy pedig attól, hogy társaik fel fognak fedeztetni, s ezek őket árulóknak tartván, bosszúból más büntetteiket is feljelentik. Hogy a nagyobb büntetéstől való menekülés még arra is bírja néha a tetteit, hogy olyat is beismer, amit el sem követett, mutatja a következő eset:

Egy styriai illetőségű, többszörösen büntetett tolvaj a határszéli magyar járásbiróság elé állított több rendbeli betöréses lopás gyanúja miatt, amelyek részben magyar, részben osztrák területen követték el, ugyanazon időben. Az összes lopásokat beis-

merte. A nyomozás során kiderült, hogy beismert oly lopásokat is, amelyeket más egyén követett el, akiknél még a lopott dolgok némelyike meg is találtott. A további kutatás kiderítette, hogy ezt azért tette, hogy mielőbb elítéltessék a magyar bíróság által és szem elől tűnjön, miután az osztrák hatóságok azért köröztették, mert nejét megfojtotta s hulláját a Mura folyóba dobta.

b) A gyanusított kedélyére való hatás.

Részvétellel való bánásmód. Ujonc büntetéseket jóakarattal és részvétellel kell kezelni. Elmondjuk nekik, hogy a valóság megvallásával lelkiismeretük furdalása megszűnik, belső nyugalmuk visszatér, lelkük könnyebb lesz. Emlékeztessük őket szüleikre s előkbe tárjuk, hogy milyen szégyen ezekre nézve, ha a vizsgálat az ő tagadásuk miatt elhúzódik, ezáltal minden nyilvánosságra jó s közfeltűnést kelt. Így érzékeny hangulatba kerül a gyanusított, amelyben kellő biztatás mellett a tagadással könnyebben felhagy.

Tapasztaltabb gonosztevő kedélyére nehezebb hatni. Legfeljebb az édes anya emlegetése mozdítja meg szivét. Sokkal eredményesebb azonban, ha a nyomozó az ilyenekkel bizonyos kedélyességgel bánik, úgy beszél vele, mint aki az effajta legényekkel bizalmas lábon áll, nyelvüket érti. Volt egy híres német rendőrbiztos, aki ilyen egyéneket leültetett, megkinált vajaskenyérrel, szivarkával, hogy beismerjen.

Egy csavargó azzal volt vádolva, hogy egy faluban megjelenvén, előadta, hogy ő az uraság és az uradalmi erdőt eladja; a lépement parasztoktól tetemes előlegeket vevén fel: elszökött. A vizsgálóbíró előtt tagadott. Erre a vizsgálóbíró tréfásan adta elő az esetet, a gyanusítottat eszes embernek, a becsapott parasztokat pedig nevetséges jámboroknak tüntette

fel úgy, hogy a jegyző s a fogházőr is a kihallgatás alatt önkéntelen elnevette magát. A terheltnek imponált a hatás s elmosolyodva kiáltott fel: „Hát igaz is, ha akad olyan szamárr paraszt, aki elhiszi, hogy én vagyok az uraság, annak csak eladom a fát!” és beismert.

Az önérzet felkeltése. Ha a gyanúsított még nem züllött egyén, emlékeztessük reá, hogy tisztességes ember megmondja az igazat és ha máskor adott valamit a becsületre, most is lehet annyi becsülete, hogy tette következményeinek elébe néz.

Katonaviselt emberre sokszor hat annak az emlegetése, hogy katona volt: „a király katonája!” különösen, ha ott valami rendfokozatot kapott, tizedes vagy szakaszvezető volt. Magyar emberre magyarságának az emlegetése is előnyösen hat.

Egy bírósági tárgyaláson egy magyar s egy német egyén volt a vádlott. A német beismert, a magyar tagadott. A bíró e szavakkal fordult az utóbbihoz: „Nézze, ez a német mindent megmondott. Nem szégyeli magát magyar ember létére, hogy fél az igazat megmondani?” Erre ez is elkezdte az eset előadását.

Erélyes fellépés. Komoly és határozott fellépés olykor beismerésre bír, nevezetesen, ha a tettes nem sokkal előbb vétetett őrizetbe, ilyenkor az első félelem hatása alatt áll s még nem volt ideje kifogásokat kieszelni.

Óvakodni kell azonban attól, hogy az erély erőszakká fokozódjék. Különösen az egyenruhában működő csendőrnek kell mindig arra gondolnia, hogy már a külső megjelenése is erélyes hatást tesz, amelyet szertelenül fokozni célszerűtlen. A Csendőrségi Szolg. Ut.-ban előírt viselkedés itt is szem előtt tartandó.

Lelki megrázkódtatás előidézése. A hulla megmutatása, a „tetemre hívás” néha beismerésre bírja a

gyilkost, sokszor azonban egészen hidegen hagyja. Nagyobb hatása van, ha azt mutatjuk meg neki, hogy tettének mily következménye van, másoknak mily fájdalmat okozott; p. o. özvegy vagy árvák jajgatása.

Körmenden, a városon kívül egy munkás este, hazatérőben munkástársát néhány koronájáért megölte és kirabolta; tagadta a tettet akkor is, amidőn a még mindig a helyszinén fekvő holttesthez vezették; de midőn a kiszállott bizottság után a meggyilkolt felesége is kijött és jajgatva borult férje tetemére: a gyilkos megrendült és beismerte a tettet.

E módokon kívül a gyakorlatban még fordulnak elő olyanok, amelyek eredményesek lehetnek, de a tisztességbe ütköznek, p. o. lelki kínzások, féltékenység, bosszúvágy felkeltése, valótlan állításokkal való ellenmondásba keverés. Ezekről óvakodni kell, mert mint minden túlkapás és durvaság, úgy ez is lealacsonyítja a nyomozást teljesítő egyént, az intézményt s megnehezíti feladata teljesítését.

2. A hamis beismerés.

Gyakran megesik, hogy a gyanúsított olyant is beismer, amit el sem követett. Egyszerűbb esetei ennek azok, amikor a gyanúsított ezt ravaszságból teszi: téli időben a fogházba akar jutni, vagy más valaki helyett akar bűnhődni. Nagyon gyakori azonban az az eset, hogy a beismerés megzavarodott elmével tétetik. Ezek az esetek annál veszedelmesebbek, mert az ily beteges tünetek máskülönben nem vehetők észre, úgy hogy a beismerésben levő, a nem orvos, laikus előtt, rendes elméjünek tünik fel. Egyes mérgezések következtében (gombamérgezés, széngázmérgezés) is helytelen beismerések történhetnek. Ezekre különösen vigyázni kell: egyedüli óvszer ellenök a tett körülményeinek pontos kiderítése; legkisebb

aggály esetén, az aggályos észlelésről a kir. ügyészségnek jelentést kell tenni.

Marburgban (Dél-Styria) 1903-ban nagy feltűnést keltett az úgynevezett „emberevő” Bratuscha Ferenc, prassdorfi vincellér esete. Ez az ember az 1901. évben lefolyt eljárás során a csendőrség előtt, a vizsgálóbíró előtt, sőt a főtárgyaláson is beismerte, hogy gyermekét, az 1900 április 16-án eltűnt 12 éves Johannát megölte, elégette és husából evett. Találtak birtokában véres ruhát, de elmulasztották a vért megvizsgálni. Beismerése alapján a marburgi cs. kir. törvényszék halálra ítélte, de kegyelmet kapott. Még a halálos ítélet meghozatalakor sem tagadott. 1903 augusztusában Krajnában a gurkfeldi cs. kir. járásbíróóság letartóztatott egy csavargó tolvajleányt, aki-ről kiderült, hogy az eltűnt Bratuscha Johanna. Apját újrafelvétel folytán felmentették s az új eljárás megállapította, hogy az teljesen tébolyodott egyén, aki az emberevő kannibálokról olvasott és ez indította beteges beismerésre.

3. A színlelés (szimulálás).

A szimulálás a beteges beismerésnek ép ellentéte: a gyanúsított, hogy ne kelljen beismernie: betegnek tettei magát. Ezekkel szemben is óvatosnak, figyelmesnek kell lenni, hogy őket leleplezhessük. Ha csak lehet, forduljunk ilyen esetekben orvoshoz, de miután nincs mindig orvos közelben, közlünk egynéhány útbaigazítást.

Siketség szimulálása. Ennek a felismerésére legcélszerűbb a gyanúsítotthoz intézett beszéd alatt arcát folyvást figyelni. Ha nem siket, akkor valami szempillantással, nem tetsző fej- vagy kézmozdulattal hamarosan elárulja magát. Sikerre vezet az is, ha háta mögött a földre toppantunk, vagy valami tárgyat, széket a földre dobunk. Az igazi siketnéma

ezt meghallja vagy legalább is a zörejt érzi s megfordul; a szimuláns ezt is tetteti, hogy nem hallja s ezzel árulja el magát.

Ugyanez áll a siketnémákra, mert a siketnéma többnyire csak siketen született, vagy korán megsiketült lehet.

Ha tehát az egyén némának tetteti magát, akkor siketséget is kell tettetnie, mert olyan eset, hogy valaki későn némult meg, oly ritka, hogy alig fogja valaki ezt szimulálni.

Eskór (epilepsia) szimulálása. Ez a bűnügyekben ép oly gyakori, mint a katonaságnál az ujoncok között s a felismerése elég nehéz, mert sokan jól utánóznak. Főbb jellemvonásai a következők:

1. Gyanús már magában véve a roham akkor, ha ép valamely fontos pillanatban tör ki, p. o. a letartóztatás vagy a kihallgatás kényes pillanatában, bár itt nem szabad elfeledni, hogy ez izgatott pillanat legalkalmasabb a valódi eskór kitörésére is.

2. Jellemző az esés módja. A beteg zuhan, bárhová is esik s nem óvja magát az ütődéstől. A szimuláns összerogyik, de előretartott kezével vagy könyökével vigyáz, hogy meg ne üsse magát; ha megütötte magát, arcát elhúzza vagy a fájdalmat másképp elárulja.

3. Az igazi eskóros egyáltalán nem, vagy egy kiáltásra fakad, mikor összeesik. Aki többször vagy épen huzamos ideig kiabál, az biztosan szimulál.

4. Az igazi eskóros izmain merevgörcsöt kap. A szimuláns kapkod, rázza magát, reszket, de az izomgörcsöt nem képes utánózni.

5. Az eskóros arca feltűnően halvány, utóbb kékesvörös lesz. Ezt nem lehet tettetni.

A valódi eskór eseteiben azonban emberi kötelességünk a szerencsétlenül segíteni: vigyázni, hogy meg ne sértse magát s célszerű fogai közé, nehogy nyelvét leharapja, valami ruganyos tárgyat: ruhada-

rabot, gummit, dugót tenni, amíg orvosi segély érkezik.

Ájulás színlelése. Legjellemzőbb az ájulásnál a hirtelen és mély elhalaványodás, amit nem lehet utánozni. Ha pedig az elájult szemével pislog: akkor biztosan tettet.

Bárgyuság vagy elmebetegség színlelése. Ha a gyanúsított magát bárgyunak tetteti, de nem az, azt kétféleképp vehetjük észre. Vagy abból, hogy egyes kijelentései értelmeseek és ravaszok s csak egyesek bárgyuak, vagy pedig csak a beszéde bárgyu, de tekintete értelmes. Többnyire ez árulja el az elmebetegség színlelését is. Ez az utóbbi rendszerint csak az eljárás későbbi stádiumában fordul elő, mikor a letartóztatottnak már volt ideje a cellában ilyesmit kieszelni. Ha a nyomozás elején fordul elő, akkor ez rendszerint oly ügyetlen, hogy azonnal fel lehet ismerni.

Egy fővárosi postaszolga a rendőrség előtt azzal szimulálta az örültséget, hogy a kezébe esett ruha-kefére ráfogta, hogy borospalack, a pamlagra pedig hogy boroshordó.

Megjegyezhetjük, hogy az elmebetegség a tárgyak felismerésére való képességet nem zárja ki.

4. A személyazonosság megállapítása.

(Identificatio.)

A büntettes kilétét gyakran eltitkolja s kihallgatásánál nevét vagy egyáltalán nem mondja meg, vagy hamis nevet mond be és pedig vagy kitalált nevet használ vagy más létező egyén nevét s személyes viszonyait ölti fel. E viselkedés oka az lehet, hogy a gyanúsított visszaeső, vagy valódi neve alatt más büntettért körözik, vagy azt reméli, hogy így megszabadul, avagy hogy hamis névvel nem fogják megtalálni, vagy végül mert tudja, hogy nevének megnevezésével minden további nélkül bűnösségét

bebizonyítja, p. o. valami előkelő névvel elkövetett csalásnál. A hamis névnek rendszerint van valami vonatkozása vagy egybehangzása a személyes viszonyokkal, p. o. a keresztnév az igazi, de a vezetéknév más, vagy fordítva, avagy a kezdőbetük egyformák.

A kikérdezés során hagyjuk a gyanúsítottat viszonyairól, multjáról, utazásairól, élményeiről minél többet beszélni. Sok költött dolog lesz ezekben; de miután az ember nem volt arra elkészülve, hogy vele ily bőven foglalkozzanak, néhány jó adatot is el fog árulni.

Azután iparkodni kell a bementett adatok valóságáról megkeresések, tudakozódások útján értesítést szereznii. Ha nemesi vagy aristokrata család sarjának vallja magát, cimere és leszármazása kérdezendő ki; az adatokat nemesi kézikönyvek vagy a gothai almanach segélyével lehet ellenőrizni, vagy a budapesti országos levéltárban, vagy a heraldikai és genealogiai társaságnál tudakozódni. Ha utazásokról, idegen helyeken töltött alkalmazásról beszél, célszerű, ha oly egyén van kéznél, aki odavaló s az illető hely vagy vidék viszonyait ismeri.

Egy letartóztatott véghlesi illetőségűnek vallotta magát, de egy odavaló egyén azzal leplezte le, hogy azt sem tudja, miként Véghlesnek vára van, amelynek a nemeskéri Kiss család az ura.

Sok esetben a dialektus (tájszólás) is nyomra vezet s ilyenkor is jó szolgálatot tesz a szakértőül alkalmazott oly egyén, aki a tájszólást s annak minden részleteit ismeri.

Egy vizsgálati fogoly Drdos Pál néven lett letartóztatva s személyazonosságát munkakönyvével igazolta, mely erre a névre is szólt. Az első kihallgatásnál feltűnt, hogy öblös alföldi dialektussal a szláv drd mássalhangzó csoportosítást nem bírja kimondani s Dardosnak ejti nevét. A kutatás során kiderült, hogy többszörösen büntetett tolvaj és Serajevó-

ból, várfogságból szökött meg, a munkakönyvet pedig lopta.

Az egyén kilétének kipuhatolására a következők szolgálnak:

a) Ujjnyomatrendszer (dactyloscopia).

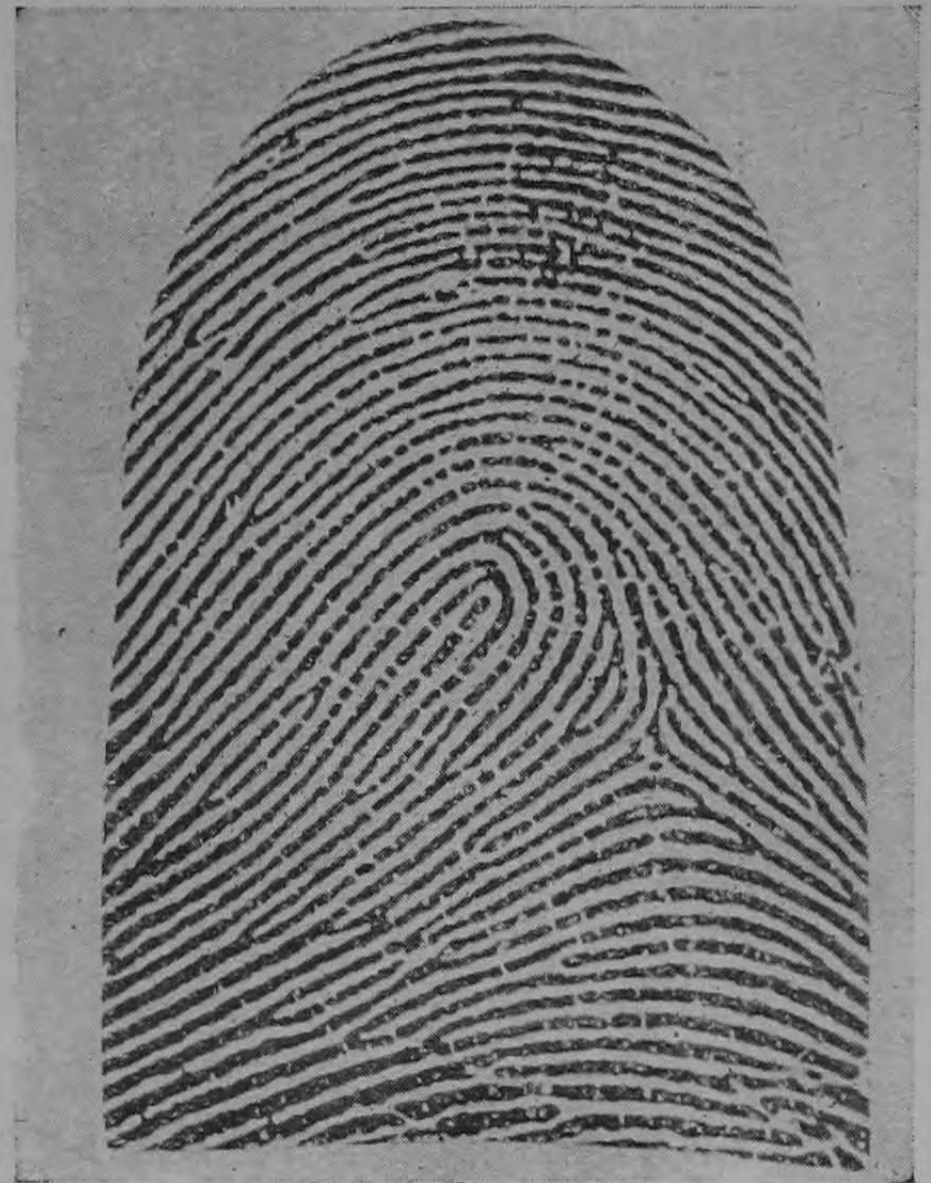
A daktyloscopia rendszerének megteremtője az angol E. R. Henry, aki Herschel és Galton kutatásain indult el. Németországban v. Köttig, drezdai kormánytanácsos, Ausztriában Camillo Windt, bécsi rendőrtanácsos fejlesztették ki. Hazánkban a budapesti m. kir. államrendőrség évek óta alkalmazta, 1909 január 1-je óta pedig az az egész országra kiterjesztetett.

E rendszer kiindulópontja az, hogy az ujj legfelső ízületén, hegyén, az azon látható vonalak többnyire az ujjal parallel irányban futnak, míg a középső ízületen keresztben. E kettő közti átmenet ritkán történik vegyes formákban; a közepe táján többnyire zárt görbék rendszere szakítja meg és ennek a mezejét egyfelől a legalsó görbe vonal, másfelől a legfelső egyenes vonal zárja el.

E mező rajza első látszatra zürzavaros, amely azonban huzamosabb szemlélés után kibontakozik. A mezőnek legalább egyik oldalán ugyanis a két háttárvonal: a legalsó görbe és a legfelső egyenes, amely egy darabon szomszédos, egymástól eltér s így szöveget alkot; ezt a szöveget rendszerint egy rövid keresztvonal háromszöggé zárja, amelynek közepén egy kis elszigetelt emelkedés magaslik ki. Ez a háromszög — a delta — a kiindulási pontunk. E középmező rajza háromféle: vagy az ív, vagy a hurok rendszerére vagy az örvény rendszerére vezethető vissza. (35—38. ábra.) E három csoport ismét alfajokra oszlik, amelyek rövidítéskép arithmetikai és algebrai (számtani) értékekkel jelöltetnek és ezek kombináltatván: 1024 osztályba soroztatnak. Az osztályok ismét alosz-

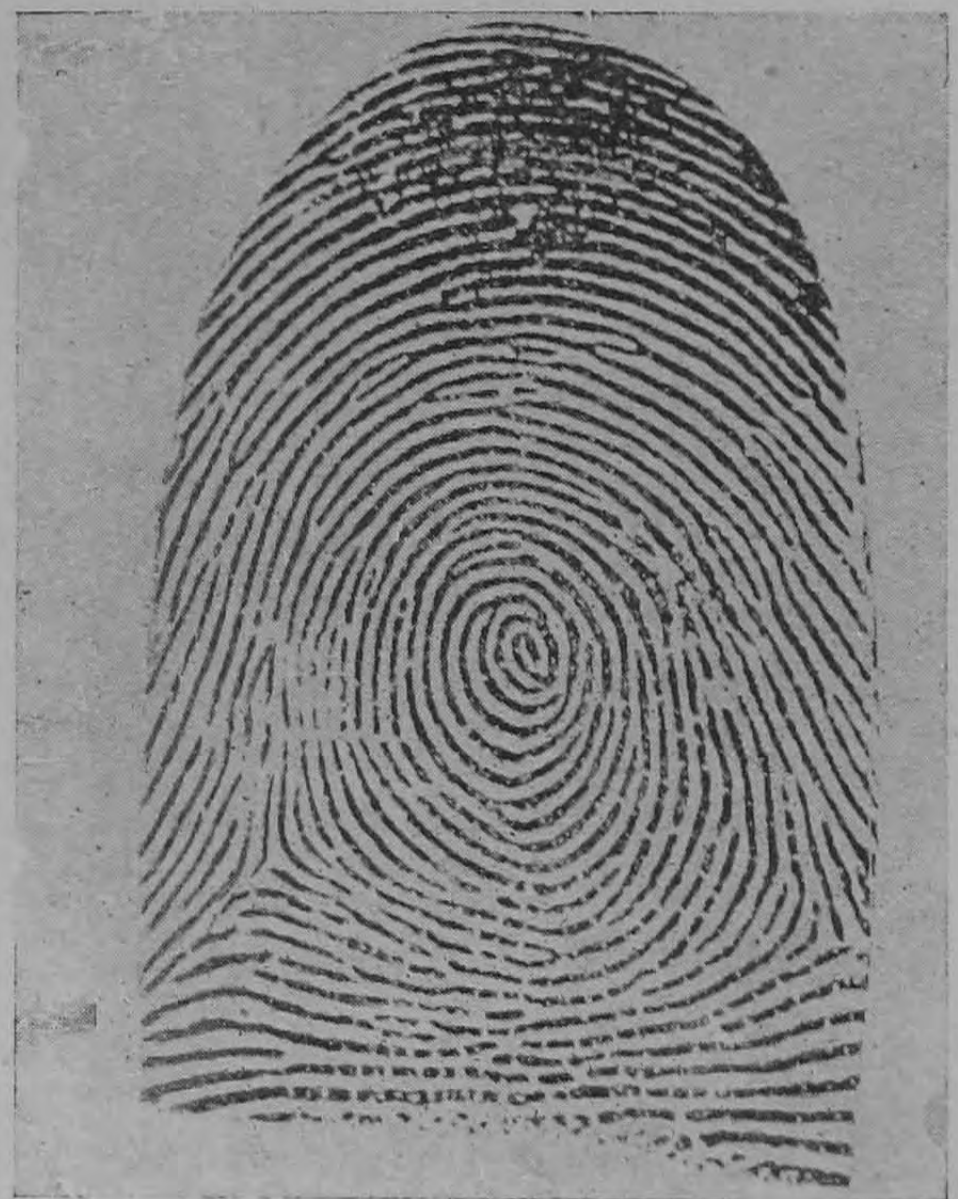
35. ábra.

36. ábra.

37. ábra.

38. ábra.

Az ujjnyomat négy főalakja: 35. ábra. *Ív* alak. 36. ábra. *Bal hurok*.
37. ábra. *Jobb hurok*. 38. ábra. *Örvény*-alak.

tályokba soroztatnak s minden egyén ujjnyomata képletet kap. E rendszer alapeszméje az, hogy nincs két egyén, akinek mind a tíz ujja ugyanazt a képletet mutatná fel.

Az ismeretlen egyénnek mind a tíz ujjáról tehát, az arra szolgáló űrlapon, az u. n. ujjnyomatlapon, nyomdafestékekkel lenyomatot vesznek és beküldik az „Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal“-ba Budapestre, amely az illető egyén nevééről és személyi adatairól értesítést küld. (39. ábra.)

Az ujjnyomat felvételét a kir. ügyészségek és a kir. járásbiróságok eszközlik. A vidéki rendőri hatóságok ez idő szerint még nincsenek felszerelve ily eszközökkel és nincsenek erre betanított közegeik, de minden kir. ügyészségnél és minden járásbiróságnál az országban van már ma oly tisztviselő, vagy fogházőr, aki azt betanulta. A csendőrségnek tehát minden oly esetben, amikor gyanu merül fel, hogy a kézre került egyén nevét eltitkolja, módjában van az ügyészséghez és járásbirósághoz fordulni és ott az ujjnyomatot felvétetni s az „Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal“-ba Budapestre beküldeni. A járásbiróságok és ügyészségek e megkeresésnek eleget fognak tenni. Természetesen oly ügyben, amelyben a csendőrség az elfogottat amúgy is a bíróság elé állítja, mert oda tartozó büncselekményt követett el, erre nem lesz szükség, mert az ügyészség és járásbiróság úgyszólván felveszi az ujjnyomatot, de vannak esetek, amikor egy-egy gyanús egyén csupán azáltal válik gyanússá, hogy csavarog és magát igazolni nem képes, holott a lelkét valamely nagyobb bűn nyomja.

Az ilyenről tehát célszerű ujjnyomatot venni és azonnal beküldeni.

b) Bertillonage.

Bertillon Alfons, a párisi azonosító hivatal főnöke, az ismeretlen egyén kilétének megállapítására ahhoz hasonló módszert talált föl, amely az állattan-

A terhelt családi és utóneve (asszonynak leánykori családi és utóneve)?

*) Osztály-képlet:

*) Melléklapok száma:

*) Fényképének sorszám:

*) Mutatómelléklap képlete:

Jobb kéz

1. Hüvelyk	2. Mutatóujj	3. Középuj	4. Gyűrűsujj	5. Kisujj
				

Bal kéz

6. Hüvelyk	7. Mutatóujj	8. Középuj	9. Gyűrűsujj	10. Kisujj
				

Bal kéz
a négy ujj együttes nyomata

Jobb kéz
a négy ujj együttes nyomata

A nyomatokat vette

Kelet:

*Osztályozta

Kelet:

*Igazolta

Kelet:

) A csillaggal () jelzett rovatokat az országos büntügyi nyilvántartó hivatal tölti ki.

1. A terhelt családi és utóneve (asszonynak leánykori családi és utóneve)?.....
2. Esetleges árneve, gúnyneve vagy megkülönböztető neve?.....
3. Házastársának vagy volt házastársának családi és utóneve?.....
4. a) A terhelt születésének éve, hónapja és napja?.....
- b) Ha a születés éve nem ismeretes, hozzávetőleges kora?.....éves
5. Születésének helye? Község:..... Megye:..... Ország:.....
6. a) Személyleírása: arca....., haja....., szeme....., bajusza.....
- b) Van-e testi vagy szellemi fogyatkozása, vagy egyéb különös ismertető jele az arcán vagy karján és minő?.....

Kísérő lapja csatolva.

Büntetőlapja van az országos bűnügyi nyilvántartásban.

Kelt.....

Az ujjnyomatlapot beküldő hatóság neve:.....

törzskönyvi száma:.....

jegyzékének folyószáma:.....

Aláírás:.....

A terhelt sajátkezű aláírása:.....

Az ujjnyomatot felvevőnek a nyomatok vagy ujjak esetleges hibáira vagy hiányosságaira vonatkozó megjegyzései:

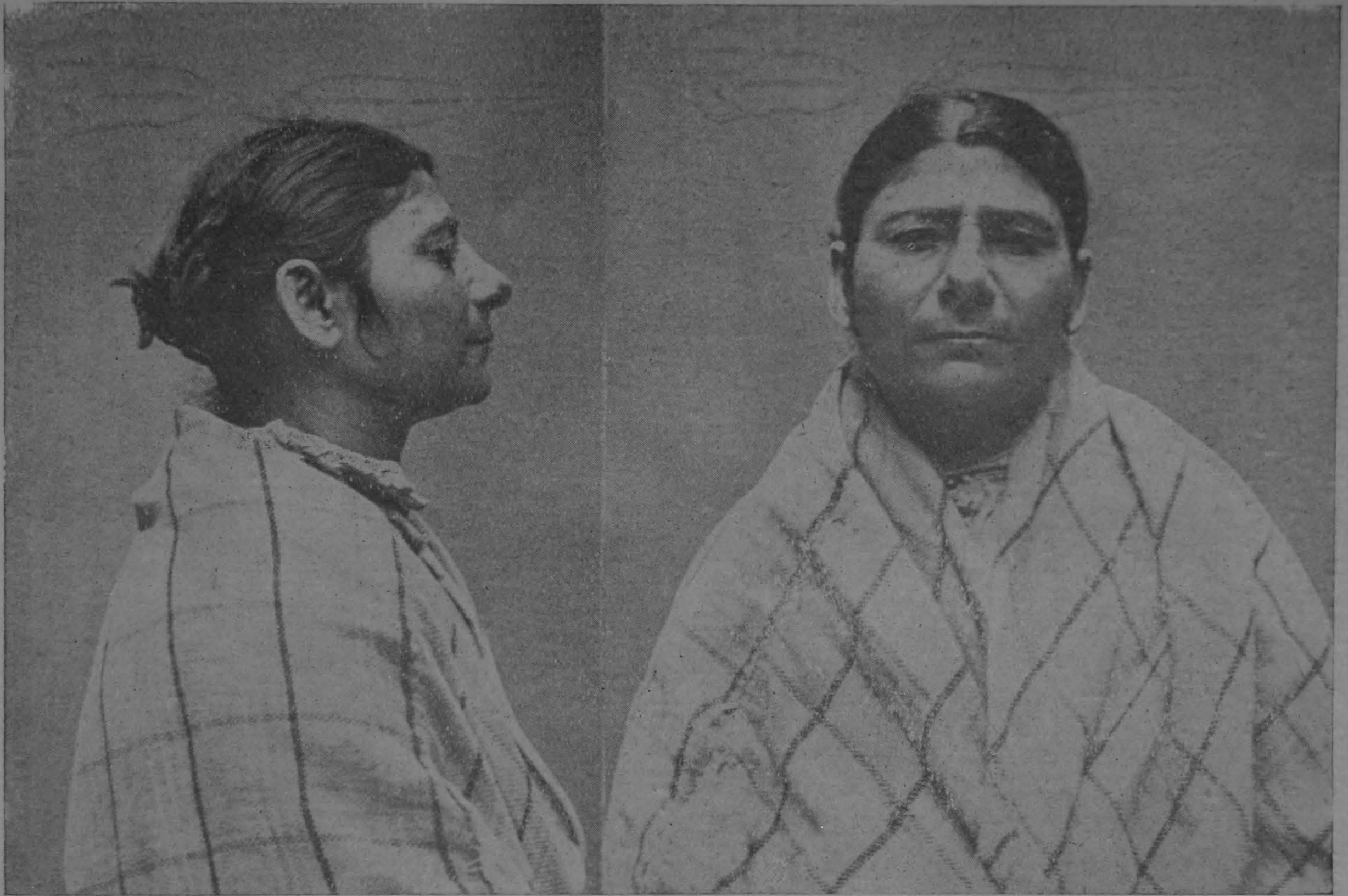
ban és növénytanban az állatok és növények meghatározására alkalmaztatik. Abból indul ki, hogy az emberi csontváz a 20. életéven túl már nem változik és hogy az emberi csontváz alkata különböző egyéneknél más és más. A vizsgálat alá kerülőkről tizenegy méretet vesz fel: a fej szélességét és hosszúságát, a bal középujj, a bal láb, a bal előkar, a bal kisujj hosszát, a test magasságát, a jobb fül szélességét és hosszát, a kezek ujjhegyeinek egymástól való távolságát s az ülő ember magasságát. A szem színét hét osztályba sorozza. E tizenegy méret és a szem színe, továbbá a különös ismertető jelek (sebhelyek, májfoltok, szemölcsök és tätoválások), végül egyes ujjak lenyomatai minden egyén számára külön lapra jegyeztetnek fel, amelyek azután osztályoztatnak.

E meglehetősen költséges rendszer Franciaországban kívül Angliában, Olaszországban, Ausztriában, Svájcban, Belgiumban, Hollandiában, Oroszországban, Dániában, Romániában és az Egyesült-Államokban valamint Németországban van alkalmazásban. Nálunk Budapesten alkalmazták, de ma a daktyloszkopia kiküszöbölte, bár amidőn ma a személyleírásokban a test magasságát, az arc alakját, a haj- és szem színét jelezzük, tulajdonképp mi is ezt a rendszert alkalmazzuk, bár hiányosan.

c) A büntettek fényképgyűjteménye.

Nagy városokban és Budapesten az „Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal“-ban a szokásszerű és többször büntetett előéletű egyénekről felvett fényképeket egybegyűjtik és kezelik.

Ezeket a fényképeket a kir. ügyészségek vétetik le azokról a letartóztatott egyénekről, akik, mint üzletszerű vagy szokásos büntettek közveszélyesek (zsebmetszők, vásári tolvajok, kóbor cigányok) vagy akiknek kiléte meg nem állapítható. A fényképek a bűnügyi nyilvántartó hivatalba küldetnek be. (40. ábra.)

30. ábra. Elítélt egyén fényképe az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal számára.

Ha tehát az egyén fényképe már egyizben beküldetett, utóbb, ha más néven is tartóztatatik le: személyazonossága mindig meg lesz állapítható a fénykép alapján.

A nyomozók tevékenysége, akik a helyi viszonyokkal jobban ismerősök, e téren annyiban bir fontossággal, hogy minden esetben, midőn valaki ellen a nyomozást bevezetik s a tetteit elfogják, hívják fel a kir. ügyészség figyelmét arra, hogy az illető egyén közveszélyes, tehát lefényképezése kívánatos.

d) Igazoló okiratok átkutatása.

A gyanúsított ruhája igazolványok előkerítése céljából pontosan átkutatandó. Ügyelni kell arra, hogy valami rejtett helyen, kalap vagy ruhabélésben nincsen-e igazolvány, levél, feljegyzés, stb. Gyakran a munkakönyvben és cselédkönyvben szoktak apró papirszeletek lenni, amelyeken feljegyzések (lakáscímek, vonatok indulási, érkezési idejének kiírása, ahol az egyén utazott, vásári tolvajoknál a vásári napok stb.) találhatók.

A személyleírás és a foglalkozás veendő első sorban szemügyre ezekben. Arckép nélküli igazolványok személyleírásaiban különösen az évszám s a hajzat színe szokott hamisítva lenni, ha nem a gyanúsítotté és az kijavította, hogy reá illjék. Az efféle könyvek bejegyzései s a feljegyzések nyomán a gyanúsított kikérdezendő, hogy honnan jött, hova megy, hol s mikor volt munkában; ha a könyv idegen személyre szól, a gyanúsított rendszerint nem tudja pontosan a tartalmát. Ha a fellelt igazolvány adatai nem illenek a gyanúsítottira: a kiállító hatóságot kell megkeresni annak közlése iránt, hogy jogos birtokosa hol tartózkodik és a jogos birtokost kell azután kihallgatni, hogy mily körülmények között tünt el birtokából és kinél lehet a könyve vagy igazolványa.

e) Ruházat.

A ruházat átvizsgálendő, hogy készítője megállapítható-e. A szabó megkérdezendő, hogy kinek szabta. Az alsóbb néposztályok gyakran hordanak ugyan oly ruhát, amely nem számukra készült, de azért tanácsos szem előtt tartani az előlmondottakat.

f) A test megvizsgálása.

A kéz minősége és a testi fogyatkozások gyakran engednek következtetést a terhelt foglalkozására. A hamis játékos és a zsebtolvaj keze feltűnően finom, keskeny és érzékeny, a naplopó és a csavargó keze — még ha munkakönyvében szorgalmasnak is van jelezve — ki nem dolgozott. Sokszor a kéz járása és állása is ismertetőjel: a pék kifelé fordítja kezét, mintha dagasztana, mészáros, lakatos úgy tartja, mintha mindig kemény eszközt ragadna meg vele.

Az asztalos testalkata a gyalulás folytán egyenlőtlen (asszimetrikus); a szabónak és vargának a folyton előrehajló üléstől sajátságos ülepe képződik; a borbély féloldalas, mert munkaközben egyik kezét lejjebb tartja, amíg a másikkal dolgozik. A kocsis kezének belsőoldalán keményedés van a kantárszija tartásától; a varga jobb hüvelykén és felső combján sebhelyek vannak a térdszijától; írók, rajzolók, hivatalnokok jobb középujjukon a toll és iron nyomásától bőrkeményedést kapnak; varrónők bal mutatóujja össze van szurkálva; lovaglók belső térdén bőrkeményedést találunk; mázolók tenyerén az ecetszár rendszeren nyomot dörzsöl ki, a pincér, különösen, ha idősebb, hibásjárásu és ludtalpu.

Tätoválások gyakran adnak felvilágosítást a foglalkozásra és a katonasághoz való tartozásra nézve; gyakran a név kezdőbetűit és a születési évet mutatják. Katonák, tengerészek, mészárosok, kovácsok, favágók, halászok szokták a tätoválást üzni.

Nagyon gyakoriak — különösen a trágár rajzok — a büntetett egyéneknél.

g) A személyi adatok megállapítása az «Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal» útján.

A m. kir. igazságügyi és belügyminiszterek 24300/908. I. M. számú rendelete 1909 jan. 1-én léptette életbe a Budapesten székelő „Országos bűnügyi nyilvántartó hivatal“-t. Ehhez a hivatalhoz minden ügyészség, minden járásbiróság és minden oly rendőri hatóság, amely kihágási ügyekben bíraskodik, minden egyes egyénről, aki büntetért, vétségért (kivéve a becsületsértést) s a fontosabb kihágásokért van elítélve, vagy aki fontosabb bűncselekményért előzetes letartóztatásba vagy vizsgálati fogságba került, végül aki szökésben van, értesíti a nyilvántartó hivatalt s közli vele az illető egyén pontos személyi adatait. A nyilvántartó hivatalban így 1909 január 1-je óta minden bűnvádi eljárás alá vont egyénnek külön lapja van, amelyek ott névszerint betűrendben kezeltetnek s bármikor feltalálhatók.

Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal minden hatóságnak, tehát a csendőrségnek is, a nyilvántartás összes adatairól értesítést ad. Nevezetesen pontosan megtudható onnan különösen az, hogy a gyanúsított volt-e már büntetve és hogy nem-e körorzik valahol az országban bűncselekmény miatt, végül hogy személyi adatai helyesek-e.

Évégből tehát minden csendőrör s a nyilvántartó hivatalhoz fordulhat. Ehhez azonban az szükséges, hogy a nyilvántartó hivatalnak mi is pontos személyi adatokat szolgáltatassunk.

Azok az adatok, amelyek tudakozódás esetén feltétlenül szükségesek, a következők:

1. A terhelt családi és utóneve (asszonynak leánykori családi és utóneve) ?

2. Esetleges álneve, gúnyneve vagy megkülönböztető neve?

3. Házastársának vagy volt házastársának családi és utóneve?

4. a) A terhelt születésének éve, hónapja és napja?
.

b) Ha születési éve nem ismeretes, hozzávetőleges kora? éves.

5. Születésének helye? Község
Megye Ország

6. a) Községi illetősége? Község
Megye Ország

b) Utolsó állandó lakóhelye? Község
Megye Ország

7. a) Anyanyelve?

b) Nyelvismerete?

8. Vallása?, r. kath. — g. kath. —
gör. kel. — ág. ev. — ref. — unit. — izr. — egyéb —
fel. kiv.

9. Családi állapota? nőtlen — hajadon —
házas — özvegy — törv. elv. — gyermek. nincs —
gyermeke van.

10. a) Főfoglalkozás { a terheltnek?
(vagy ha ez nem kereső,
eltartójának (pl. szülőjé-
nek, férjének)?

b) A terhelt vagy ha ez nem kereső, eltartója
. önálló — más szolgálatában áll.

11. Katonai szolgálatot
nem teljesített — teljesített — most teljesít.

12. Műveltségi foka nem ír, nem
olvas — csak olvas — ír, olvas — középiskola négy
osztályát meghaladó képzettsége van.

13. a) Személyleírása: arca, haja,
szeme, bajusza

b) Van-e testi vagy szellemi fogyatkozása, vagy egyéb különös ismertető jele az arcán, karján és minő?

14. Vagyoni viszonya? vagyon-talan — némi vagyonnal bír — vagyonos.

15. Atyjának családi és utóneve?

16. Anyjának családi (leánykori) neve és utó-neve?

Ha tehát a csendőrség a nyilvántartó hivataltól a gyanúsított előéletéről tudakozódni akar, ezeket az adatokat feltétlenül be kell szereznie.

De nagyon hasznos szolgálatot tesznek az igazságszolgáltatásnak a csendőrörsök, ha ezeket az adatokat lehetőleg minden esetben iparkodnak beszerezni. A nyilvántartás ugyanis csak akkor lesz teljes és helyes, ha ezek az adatok pontosak. A kir. ügyészségek és a járásbíróóságok azonban a legtöbb esetben a terhelt személyi adatait csak azok bemondásai alapján állapíthatják meg, míg a csendőrségnek módjában van ellenőrizni, hogy a bemondott adatok helyesek-e és igazak-e?

A bűnügyi nyilvántartó hivatal pontossága érdekében tehát első sorban a csendőrség tehet sokat, ha a fenti adatokat már a nyomozás elején összegyűjti és feljegyzzi.

5. A büntettestről általában és a szokásszerű büntettestről.

Aki a büntettest és a büntettest eredményel akarja nyomozni, annak ismernie kell a bűnözés világát, azokat az utakat, amelyen a büntettest halad, mert ha ismeri a büntettest járását, sokkal könnyebben akad a nyomra. Ezért, aki jó nyomozó akar lenni, annak nem szabad megelégedni azzal, hogy kiderítette magát a cselekményt, megállapította, hogy a